

תאונת עבודה בפוליטיקה

לאנשי פוליטיקה: עתון פוליטי ישראלי קרתה כחוברת האחרונה, אם אינני טועה, תאונת עבודה: מעוז תקרית בילעם במהפך הגבר התנ"כי שתים העין ביקש לקלל ונמצא מברך, ואילו עורכי כתביהעת שלנו ביקשו כמדומה לברך ונמצאו מקללים.

כמה דברים אמורים? נוכח ההתקפות האחרונות של מנהיג הליכוד יצחק שמיר על העיתונות הישראלית — משונו עמוק בדבר כלבים נוכחים וכו' — הגתה מערכת פוליטיקה רעיון טוב, להזמין את "עמיתינו למיקצוע", כלומר, אחדים מטובי העיתונאים ואנשי התיקשורת בישראל, "לצירי תמונה עצמית שתוצג לציבור לשם התרשמות והשוואה" עם זו של "עדת כלבים מורעלים, שמשלתחל בקצף על השפתיים" ניסח הליכוד.

אנו רק יכולים לתאר לעצמנו את מבוכת אנשי פוליטיקה כאשר הריוקיה העצמי פריעטם של אנשי המיקצוע לא זה בלבד שלא ניקה את העיתונות ואת אמצעי התיקשורת שלנו מכל אישמה, כי אם — ארבה — העלה כתביהרשעה חמור פייכמה מכל שארונים מטוסם שמיררוננו מילוא ושותפיהם היו מטוגלים אי פעם להעלות על הכתב עד כדי כך הגיעו הדברים שאפילו דימויים מעולם "ידידו הטוב ביותר של האדם" הסתנו אף הם אל מה שאמרו היה להיות כתביהגנה (וראה כותרת רשימתו של אורי אבנרי בפוליטיקה, הרצועה שבפי ה"פורל" מי יגנה אותם על כך שבצר להם חשו העורכים הנבוכים למצוא לעצמם מילפת דירברי פייט סתומים המתפרשים לכאן ולכאן, וסופם שנגררו אף הם — שלא בטובתם — לדימויים קאניניים (שמעולם הכלבים). וכך הם כותבים כפתיה שלהם לחוברת, אחרי שהבהירו את כוונתם המקורית: "וזאת התמונה שקיבלנו אנהנו תולים אותה ומתבוננים באוטופורטרט של קימוט מצה, חישוק שפתיים והדימעה מתמלטת להיקוות — לא לליעור (צ"ל: לילד ??? - ג.ו.) היה התפללנו: בכי עצור על נביחה שלא ננכה כלל, שלא ננכה בומן, שהיתה חלשה מרי, נביחת כלבים מלומדה" וכו' וכו'.

בכך עצור על נביחה שלא ננכה? "דימעה מתמלטת להיקוות"? מה זה פואייה? קונקורנציה לאורייצני גרינברג (ראה סיפרו כלב בית שם מופיע דימוי הכלב דווקא בחוראה חיובית של מי שמוהיר את יושבי הבית מפני הסכנה הקרבה) או ביאליק (הדימעה)?

והרי בעצם צריכים היו עורכי כתביהעת האי ריאולוגי החשוב להיות מרוצים מתוצאות היוםמה שלהם: מן היושר האינטלקטואלי של מרבית הכותבים, אם לא מספירת המלאי עצמה. שכיבו תו של הריוקיה העצמי של התיקשורת הישראלית מעל דפי פוליטיקה נכך, שהוא מלמדנו שוב מה שצריך היה בעצם להיות צפוי מראש, והוא שאנשי המה, שפויים, מתונים, יונים, ליבני, לים, יפיינפש, עיתונאים אחראיים — קיראו להם כאשר תיקראו — אנשים חושבים הם ולא אנשים מסוכנים, אנשי ביקורת ולא מחרימים מחזיקים, עוסקים עצמאיים ולא עוסקים מורשים וחרבות להשכיר, וגם זה, שטיבעה וסימנה המובהק של ביקורת אמת בכך שאינה מסתפקת בניגוח היריב, ובמקום שהיא ישרה ו/או קטנטנית (הצירוף של השניים נפוץ למדי, בישראל כבמקומות אחרים) היא מפנה את כליה גם כלפי עצמה וגם כלפי מקורביהלדעה ומי שהם בעלירבניה, בכוח או בפועל ממש, תאמרו מה שתאמרו, אילו ערכו מיכה רייטר, יורם ארידור או אהרון פאפי חוברת "אוטופורטרט" מסוג זה, לא היה השום סכנה שהתמונה המתקבלת לא תשרת בדיוק את מטרתם. וזה אחד ההבדלים העקרוניים והעיקריים בין מה שמכונה בארץ, בלשון לא מדויקת, "שמאל" לבין מה שמכונה בלשון בלתיינמנעת "ימין", והוא: שאת הראשון ורטיעה מן הכנופיות, ביקורת שבנוקטה הקיי צויה עלולה לחרוג מן הישרות סתם ולהגיע לסף ההרס העצמי, וכבר היו דברים מעולם. במילים אחרות: זהו סוד כוחם וקיסמם הגדול, אבל גם סוד חולשתם הפוליטית הרבה של אנשים רגישים מצפוניים, בלתיפנאטיים, וכן של אנשים קנאים שהם רגישים ומצפוניים מדי.

את התופעה הזאת צריך לראות בעיניים גלויות, מותר להצביע על מעלותיה וסכנותיה, אבל אי טעם לקמט את המצה, לחשוך שפתיים או להניח לדימעה מתמלטת להיקוות. עורכי

פוליטיקה ראויים בהחלט לטיפוח על השכם על כך שנחברת האחרונה שלהם (מס' 9) הוציאו מתחת ידם את המלאכה הנאה ביותר מאז ייסודו של כתביהעת. ראיגסיראו מה שהמאפיה השמאי גנית שלנו מסוגלת להפיק — כלי תקציבים מנופחים, כלי שכרסופרים, בלי אליימון המציעים פטרונות תמורת טובות הנאה. בקיצור, פוליטיקה בלי מרכאות. וראו את עורמתם. אפילו את יוסף ("טומי") לפיד עמדו וצירפו לחבורה, כדי שיביא בדבריו הרגמה חוכמת עליונותה האינטלקטואלית, שלא לומר המוסרית, של המאפיה השמאלנית על פני המאפיה שאותה מייצג מזכיר המרכז הליברלי החדש. (ראה למשל את סיגנונו: "אנשים שכבודם הפקר לרצח אופי, עליהם לא לתלות את האפיקה העיתונאית, המוסר הציבורי, הנימוס האלמנטארי. על כל פגיעה באשכיהם של חידלליישיים אלה, טופחים לך על השכם, מרימים לך כוסית, מאשרים את ההשתייכות שלך למרעיון פיינהנפש: בתחילה חשבת שלפני פארודיה על אוצר המילים והקלישאות של אליהו עמיקס או אורה שסיאור), ולכסוף, אילו היה בה בחוברת רק מאמרו של דרוון רונבלום הפותח אותה (עיתונות כסוד כמס לחמור ולסוס"), הגררש לנושא שבו עסקתי גם אני לאחרונה — הנידויננאליים" או "נוכר זורנאליים" כפי חידודו של רונבלום — גם את כראי היה לרכוש אותה.

נתן זך

ראשונים תמיד אנחנו

במיתקפה רוראשית מתואמת שוב יצאו נערי פלוגות המחץ שלנו לקרב, באותו להט פיצעי בגרות ישרונוש המאפיין את כתבתם מאז ועד עצם היום הזה והוא חוזר על עצמו כפיזומן חביב ומוכר ומאשש את דיברי קוהלת הזקן על הרוח ההולכת סובבת, סובבת הולכת ושבה על עיקבותיה: סכיב סכיב. ראשון למסתערים היה אחד אבייטא בעיתון דבר אשר גילה כאלמנך איגרא (שבכעריכת דן מירון ובעריכת) את אשר כינה בשם "פנינה" סיפורות, ברמות שורותיו הפיזיות של גבי דניאל: "פטר הגדול / סלל את עיר הבירה פטרבורג / בכניצות הצפון / על עצמות איכרים. / דויד בן גוריון / סלל / את הדרך אל דרך כורמה / העוקפת את הדרך אל דרך הכירה ירושלים, / בעצמות נערים מן השואה".

מכאן ואילך כבר היו הדברים מתגלגלים במהירות. רצים דחופים יצאו ממערכת דבר אל חיים גורי וכידם הטקסט המאיים להשחית את הנוער העברי ו"פרופסורים גמורים לסיפורות" האירו את עיניו של לוחם החופש חנוך ברטוב ממערב, כי מתבר כתביהשטנה שבשרות המנוקדות אינו אלא "פרופסור כפול, רהיינו, כמאמר הפיתום היהודי, ורקד עם ישבן אחד על שתי חתונות, קתידרה בתליאבי וקתידרה באמריקה" ושמו אינו אלא פרופסור בנימין הרושוכסקי.

במאמר גדול (באורכו) בשם "העירומים והמתים", שמרוב חיפזון לפרסמו נשטמ ממנו שם מחברו, נשא חיים גורי את משא הקינה הגדול (באורכו) על שירו של גבי דניאל: "השיר הזה יישאר כמזכרת עוז, לא כדבר תוכחה נוקב על דבר קורבנם של מתנדבי הגח"ל כמילחמת העצמאות אלא כעדות-שקר שאני מתקשה להנייה עד רצון לזעוק אליו לאמריקה. מדוע, בנימין?"

מרוב בהילות, "לזעוק" (ראו מה עוללה לנו "זכות הזעקה" המפורסמת), נעלם מעיניו של הכותב שאין הוא צריך כלל להרים את קולו לאמריקה, שהרי בןדברנו, גבי דניאל" עדיין נמצא באותה שעה, בכל מלוא כוכד ישכנו, בדירתו החדשה שבתליאבי.

אבל העורב שצאלו הלך הוזריר הגדיל לעשות. כרשימה בשם "אכן, גלות הגועל" (אכן חציר העם?), שיכץ ברטוב את הלייטמוטיב שלו, "לעזאזל", לאיפחות מחמש פעמים. את מי אין ירדנו הנודר כאן, לקלל, לקלל, לקונן ולהתאבל באלם" שולח כאן לעזאזל! ובכן, קודם-כל: "לעזאזל גם הסיפורות העברית גם כל חיינו, חי אבותינו וחיי ילדינו, בארץ הזאת." ואחר-כך, בקצב מהיר: ולא סיפורת מעניינת אותי, לעזאזל. מרוע: "לעזאזל הכל, אני אומר אל ה. בנימין." ושבו: "די. לעזאזל הכל." וכו'.

מרוב לעזאזלים לא הצלחתי להבין מה בעצם רוצה ברטוב זה? מדריכי גורי עוד הושטע איכשהו שגבי דניאל נאשם בנאשם פטא טיטטיים, שהרי ברך ברמה נהרגו לדבריו יתר (תשעה מתוך מניין) בני הארץ מאשר "נערים מן השואה".

אבל מה רוצה ברטוב, לעזאזל? ולשם מה הזעיק לכאן את "חיי אבותינו וחיי ילדינו בארץ הזאת"? רק כדי לשלוח אותם לעזאזל? ולשם מה ניצל הורמנות כשרה זו שנקרתה לידו בהיסוד הרעת כדי להתחשבן עם "האינקוויזיטור הקטן של סיפורתנו דן מירון", בלשונו, שיש להניח שכבר הביע בעבר את דעתו שלו בנושא ברטוב? ומה מפריעה לו, לעזאזל, העובדה שלבנימין הרושוכסקי יש "קתדרה באמריקה", נוסף על זו שבתליאבי? ואולי נושא כאוב זה דווקא מפריע לאותם "פרופסורים גמורים לסיפורת אף הם", שאותם הוא מצטט? ומאימתי אסור לו לאדם לנסוע ולשוות בחוץ-לארץ על חשבונו הפרטי ובכספי אוניברסיטה אמריקאית, אחת היוקרתיות שבעולם? האם רק על חשבונו של משלם-המס הישראלי מותר לשהות בחו"ל (להזכירכם: ברטוב שהה כמה שנים טובות בכריטיניה כנספח תרבותי ישראלי, ואילו את מסעותיו הציבוריים של גורי מי ימנה?) ומה שירך כל זה לנערים מן השואה? ואם חנוך ברטוב, "אינו מתעניין כאן בפיוט" ולא הסיפורת מעניינת אותו, כדבריו, מה לו ולשיריו, כן, לשיריו של גבי דניאל או של כל אדם אחר, למען האמת. אנחנו הלא בשירה עסקינו, בה ובאמת החווייתית המובעת בה, לעזאזל!

האמינו לי, גבירותיי ורבותיי וחברים יקרים לנשק, זה הכל החום. גם הזעקה לאמריקה, גם גלות הגועל, גם העזאזל והקתידרות. זה הכל רק החום הזה, לעזאזל. אבל גם לנו יש שאלה קטנה: האם יירד סופיטוף יירדנו גבי דניאל מן האולימפוס האקרמי שלו, יירד במלוא מישקל ישבנו הכפול, וישיב דבר לחורפיו, ולוא רק זאת הפעם? או שמא ימשיך סוקראטס שלנו, "משחית נפש הנוער העברי", כשתיקתו האריסטוקראטית שלעזאזל!

ע.ז. אזל

עונת המלפפונים

חזאי מזג-האוויר של תחנת הטלוויזיה של דרום לבנון דיבר על אוגוסט הקשה ביותר בעשרים-וחמש השנים האחרונות. אני עצמי מסתפק בעשר. עשור כמו מאה. אבל בעיתונות שלנו הכל כשורה (המנוקדת). מלפפון א' כותב מאמר שבחים על מלפפון ב' כדי שזה יראיין את מלפפון ג'. ומלפפונות ד' (בצירה) כותבת מסה מלומדת על עורך-יורה א' (בסגול) המוציא לאור את "כל כיתבי" מלפפון ח' אשר ירעינת ההגהה של נידחיו כבר נמסרו לעינו של מלפפון צ' האקרמאי, כדי שיקדים ויפרסם את קילוסיו עוד לפני צאת הספר לאור. ובניתיים, מופיע בטלוויזיה מלפפון וו, אשר תלה את יוקרתו על קרס כדי לעשות נפשות לדבריו, יצירי רוחו. על מישקל אם אין אני לי — מלפפון לי.

ומכרקי הסיפורת, כלומר, עדת הרצונותים המשחרים — אם לטרף ואם כפתח, תלוי למי ושל מי — מתכנסת כדי להתרעע על כך שיוקרתה כסימן נסיגה. לא כי, כסימן מלפפונים!

מ. בקר

טעות

בטעות ירדתי באוטובוס תחנה אחת אחרי זו שבה הייתי צריך לרדת. נתקפתי רעב והנה אני יושב עכשיו מול האנדרטה של אגם (ראי שיתובות: אנדרטה גדולה מאור). אין ספק: זה מסתובב.

ערכיב וערב רב. המוני המונים, מזנימעות ומזנימות. בניירוק, בלונדון, בברלין לא ראיתי המונים כאלה. אולי רק כפתחתיקוה ערב שבת. בני תישחורת עם קשישים, ספרדים, אשכנזים, גבוהים, נמוכים, תיירות בלונדון, בלונדון מומיות, בחורות, בחורות, הלב עולץ למראה כליכך הרבה בחורות. נרמה שצבע הסנדלים הקיץ — זהב או כסף. ואולי אני טועה. גם הגברים בסנדלים או בנעלי ספורט. הם באים בגלים. גל ורווח. גל ורווח. אהובי גלים. כולם שזופים, גם התיירים. אצל הבחורות רואים את ברות שתי הרצועות. לפעמים, כשהחולצה פתוחה, עוד משהו בהיר בפנים.

גלידה. מה זה גלידה? גלידות. למאות, לאלפים, לעשרות אלפים. ובכלל, אוכלים, תודה לאל, אוכלים. מי שלא מסתכל במיזוקה של אגם אוכל. אוכל ומטייל, מטייל ואוכל.

ישראל הר

נחמתא דאמירן בעלמא

משחרר האסיף ההוא

נער חמודות פתאם על קפים

בעל יסורים צהוב כחוס נמוך

אתה בי פחד תמיד

הפחת נאספת

כמו שאומרים בשפתנו

אל אבותיך

אל מקור דעת המחלט

אביך אחי

בשר ודם מאיר יוצא את ביתו

אחרי הקריעה

לכש גאות ושחורים

יהודי נודד בשלש נפשות ואיים

אינו עושה מה שלבו חפץ

הבנו לכם קציני עליון הנבחרים מעם

לבו מת בקבר משה

בירושלים מולדתך ארמתה בעצמותיך

אשה קטנה חיה פאה מן הכרם

עולה בהר יורדת בגיא מרדה

גוררת רגליה אל פתח

מה שהיה ביתה

פרי חרש בסליה

יון עתיר

לקדוש להבדלה לגרש בדירות

אמך סעודות לעלובי עירך מתקינה

למלא חלל תחתיות עם

תרנגולים

ביום חג האסיף הזה

בי פחד תמיד

משחרר האסיף ההוא

תנקת רזה בוכה

פנייה אסופים בדמות פניך

מה שזותר ממך על פני האדמה

פחד תמיד עלום כי מושל

(מתוך ספר השירים

"קצה החשכה ולחם" שבכתובים)

האם יש סיכויים שמי מהם יקרא מה שכתבתי

כאן?

קלוש.

האם יש סיכוי שקראו את סיפרו של דויד

גרוסמן?

כנ"ל.

האם הם מצביעים ליכוד, מערר, תחיה, שינוי,

ר"ץ, מפ"ם?

אולי מינה צמח יודעת.

האם מעניין אותם השב"כ, ביקור פרס

כמארוקו, בקאמרון, שטח 9, חידוש היחסים עם

ברית-המעצות, איחוד מישפחת שצ'רנסקי,

דו-חידול על הצבא?

ממי אתה עושה צחוק?

מוסיקת-רקע מקופסות פלאסטיק במיסערה

שלי, במיסערה השכנה. מתעורבות זו בזו. אלף

נשיקות און דה האוס.

אבל מי שציפה לדבר אחר — אחרי

הנורמליזציה היהודית, אחרי הפיכת הפיראמדה

הגלותית, אחרי כור היתוך, אחרי קיבוץ

הגלויות, אחרי בגינינגין —

כן, מה איתו?

הוא פשוט לא ידע למה לצפות.

וזה לא טוב, זה?

טוב או לא-טוב. זה מה שיש. או איך אמר לי

קודם המלצר: זה מה יש.

נ. סועד